

Justis- og beredskapsdepartementet

Nordmøre 19. mai 2020

Høring NOU 2019:17 Domstolstruktur, og forslag om endringer i rettskretsene og domstolloven, ref. brev fra Justis- og beredskapsdepartementet 20/132

Justis- og beredskapsdepartementet har sendt ut på høring Domstolkommisjonens utredning sammen med alternativt forslag fra departementet om bare å endre tingrettens rettskretser i tråd med forslaget fra kommisjonens flertall. Høringsfrist 2. juni 2020.

Orkidé – Nordmøre Regionråd mener at:

- **Dagens domstolstruktur i Møre og Romsdal må opprettholdes. Nordmøre tingrett i Kristiansund og Nordmøre jordskifterett i Surnadal må videreføres og styrkes for å nå målene om en bærekraftig domstolstruktur gjennom å bevare nærhet til domstolene og sikre kompetansearbeidsplasser i distriktene.**
  - En forskrift om minimumsbemanning sier ikke noe om hvor mange dommere det skal være på det enkelte rettssted, og antall saksbehandlere og administrativt personell inngår ikke.
  - En minimumsbemanning på én dommer vil skape stor usikkerhet og gjøre det svært utfordrende å rekruttere til rettssteder utenfor hovedsetet. Oppbygging av kompetanse- og ledelsesmiljø samt utviklings- og innovasjonsarbeid vil trolig samles ved hovedsetet. Stor geografisk avstand vil utfordre administrativ ledelse og dommerkompetansen ved de øvrige rettsstedene, og det kan bli kamp om ressursene mellom rettsstedene.
- **Forslag om å endre Møre og Romsdal til en rettskrets vil, over tid, vil utvilsomt føre til uønsket sentralisering av ressurser, kompetanse og administrative funksjoner. Det synes å være en inneliggende forutsetning om «spesialisering» for dommerne med påfølgende reisevirksomhet mellom rettsstedene, noe vi mener åpenbart vil gjøre de mindre rettsstedene enda mer sårbare.**
  - Domstolenes behov for kompetanseutvikling og økt fleksibilitet kan ivaretas gjennom økt samarbeid mellom domstolene og gjennom å etablere fagnettverk og digitale løsninger.
- **Den eneste løsningen som garanterer for arbeidsplassene i distriktene er at domstolene organiseres som i dag, men at samarbeidet mellom domstolene styrkes.**
  - Nordmøre tingrett har god ressursutnyttelse og oppfyller alle krav som stilles til saksbehandlingstid med svært god margin.
  - Nordmøre tingrett og Romsdal tingrett vil ved en samarbeidsløsning innfri kravet til moderat spesialisering og optimal ressursutnyttelse – selv om begge domstoler fortsetter som selvstendige domstoler med egne rettskretser som i dag.
  - Nordmøre jordskifterett er strategisk og ressurseffektivt lokalisert i Surnadal. Samhandling, kompetanseutvikling og bruk av digitale løsninger med andre jordskifteretter vil bidra til å redusere sårbarheten. Det er uholdbart at departementets forslag i praksis ikke omfatter jordskifteretten.
  - Den enkleste måten å utjevne ulikheter i domstolene på må være at dommerstillinger tilføres domstolene som har større sakstilgang.

- Departementets forslag om å opprettholde rettsstedene gir lite økonomiske besparelser, og det er ikke gjennomført en full samfunnsøkonomisk analyse som er en grunnleggende forutsetning ved forslag om endringer i domstolstrukturen.
- **Det er nødvendig å ha en struktur som medfører at Nordmøre med Kristiansund som regionsenter opprettholder og helst styrkes med flere statlige arbeidsplasser.** Forslagene vil medføre at Kristiansund mister sorenskriveren og etter hvert flere statlige faglige og administrative kompetansearbeidsplasser.
  - Retningslinjene for statlige omorganiseringer skal bidra til å spre statlige kompetansearbeidsplasser i hele regionen, og det skal spesielt tas hensyn til å «reducere dei samla negative verknadene som bortfall av statlege arbeidsplassar har for kommunar og arbeidsmarknadsregionar». Her må nedleggelse av Kristiansund sykehus vektlegges.
- **Regionrådet vil subsidiært støtte regjeringens forslag under forutsetning av at hovedrettssted/sorenskriver for Møre og Romsdal tingrett legges til Kristiansund**
  - Flere statlige arbeidsplasser for å styrke det samlede arbeidsmarkedet
  - Inngå i et større juridisk kompetansemiljø, bestående av både private advokatfirma og andre statlige aktører som Politiet, Skatteetaten og Politiets fellestjenester.
- **En mellomløsning mellom Domstolkommisjonens og departementets forslag er at Nordmøre og Romsdal blir en felles rettskrets hvor rettsstedene i Kristiansund og Molde opprettholdes, med sorenskriver i Kristiansund, jfr. Domstolkommisjonens anbefaling.**
  - Samling av Nordmøre og Romsdal vil samlet sett utgjøre 8 dommere som Domstoladministrasjonen tidligere har sett for seg som en fullt ut tilfredsstillende bemanning.
  - Dette vil opprettholde statlige kompetansearbeidsplasser i Kristiansund.
  - Tilsvarende kan Sunnmøre etableres som egen tingrett med rettssteder i Ålesund, Ørsta og Volda, med sorenskriver i Ålesund.
- **Domstolenes struktur (delutredning I) og oppgaver (delutredning II) har gjensidig avhengighet og bør behandles samtidig i Stortinget.**

Tingrett og jordskifterett

Tingrettene er de alminnelige domstolene i første instans og er organisert som fullfaglige generalistdomstoler. De behandler tvister som ikke uttrykkelig er lagt til en særdomstol eller er særregulert, i dag gjelder det Arbeidsretten, Jordskifteretten og Utmarksdomstol i Finnmark. I tillegg til sivile saker og straffesaker utfører tingrettene også forvaltningsoppgaver som blant annet tvangsfullbyrdelse og offentlig skifte av bo.

Tingrettene dekker hvert sitt geografiske virkeområde som utgjør en rettskrets. En domstol kan være lokalisert flere steder innenfor en rettskrets, altså ha flere rettssteder. Et rettssted er en domstols lokalisering. Rettskretser kan slås sammen uten at rettssteder legges ned ved at det opprettholdes flere rettssteder i en rettskrets. Det er i dag ikke knyttet krav til bemanning på hvert rettssted.

Hver tingrett ledes av en sorenskriver som er dommer og øverste administrative leder.

Dagens domstolstruktur i Møre og Romsdal;

- 4 tingretter; Nordmøre (Kristiansund), Romsdal (Molde), Sunnmøre (Ålesund), Søre S. (Volda)
- 3 jordskifteretter; Nordmøre (Surnadal), Romsdal (Molde), Sunnmøre (Ørsta)

Domstollkommissjonens og departementets forslag

Domstolkommisjonen foreslår i sin delutredning at 60 tingretter reduseres til 22 tingretter med 30 rettssteder, samt at 34 jordskifteretter reduseres til 13 jordskifterettskretser med 20 bemannede rettssteder, samlokalisert med tingrettene.

«Domstolkommisjonens hovedanbefaling er å styrke rettssikkerheten, sikre fortsatt høy tillit til domstolene og bedre ressursutnyttelsen ved å utvide rettskretsene til tingrettene og jordskifteretten. Dette vil gi større og mer fleksible organisasjoner med sterke fagmiljøer. For å sikre at domstolene er tilgjengelige og har geografisk nærhet til brukerne, anbefaler kommisjonen at domstoler i områder med spredt befolkning og store avstander har avdelinger på flere steder i rettskretsen».

Departementets alternative forslag er «å opprettholde en desentralisert domstolstruktur, for å bevare kompetansearbeidsplasser i distriktene og sikre brukerne nærhet til domstolene. Departementet anser det som nødvendig å utvide rettskretsene for å øke fleksibiliteten, bedre ressursutnyttelsen og skape større fagmiljøer i domstolene». Det betyr å «opprettholde alle de bemannede rettsstedene i dagens tingrettsstruktur og styrke domstoltilbudet i distriktene ved at rettssteder som i dag har lav bemanning får tilgang til mer kompetanse og større kapasitet i store og/eller komplekse saker».

Konkret betyr dette at regjeringens forslag er å endre tingrettenes rettskretser i tråd med domstolkommisjonens forslag ved at antall tingretter reduseres fra 60 til 22, men at dagens bemannede rettssteder opprettholdes for å opprettholde en desentralisert domstolstruktur, bevare kompetansearbeidsplasser i distriktene og for å sikre brukerne nærhet til domstolene. Departementet sier at samme løsning kan være aktuelt for jordskifterettene, men gjør oppmerksom på at disse gjennomgående er organisert i mindre enheter enn tingrettene.

Departementet ønsker også å følge opp tanken bak Særdomstolutvalgets anbefaling om å samle barnesaker i noen utvalgte tingretter for å bygge opp kompetanse (NOU 2017:87 Særdomstoler på nye områder). Samtidig sier høringsbrevet at regjeringen vurderer at samling i større domstoler (dvs. Møre og Romsdal tingrett) som et mulig tiltak for å skape større fagmiljøer og styrke behandlingen av barnesaker i domstolene.

Departementet legger også frem forslag om å endre domstolloven ved å lovfeste praksisen ved å vedta rettsstedene etter samme prosess som rettskretsene. Dette betyr at rettssteder bare kan legges ned ved forskrift gitt av regjeringen. Lignende endring kan være aktuell i jordskifteloven. For å bidra til å bevare kompetansearbeidsplasser i distriktene og sikre brukerne den samme nærheten som i dag, vurderer departementet å regulere bemanningen ved rettsstedene, f.eks. ved å fastsette en minimumsbemanning i forskrift. Konkret eksempel er at hvert rettssted som utgangspunkt skal ha minst én tilstedeværende embetsdommer.

Departementet vurderer også en hovedregel om at saker skal behandles på rettsstedet i den delen av rettskretsen hvor saken geografisk hører hjemme, eksempelvis ved en forskrift om fordeling av saker i tingrettene etter samme prinsipp som gjelder ved fordeling mellom rettsstedene i lagmannsrettene. En slik ordning vil medføre at dommerne må påregne noe økt reisevirksomhet innenfor de nye rettskretsene.

I Domstolkommisjonens forslag er det pekt på betydelig innsparingspotensial. De økonomiske og administrative konsekvensene i regjeringens forslag gir derimot begrenset innsparingspotensial som

følge av reduserte bemanningskostnader og økt fleksibilitet og bedre utnyttelse av domstolens ressurser, uten at dette er definert eller kostnadsberegnet nærmere. Samtidig vil det trolig medføre betydelige kostnader å opprettholde, vedlikeholde og digitalisere alle dagens rettssteder. Omfanget av kostnader og investeringsbehov er ikke kjent.

Forslagenes betydning for Møre og Romsdal:

Domstolkommisjonens forslag er å samle dagens Nordmøre tingrett, Romsdal tingrett, Sunnmøre tingrett og Søre Sunnmøre tingrett til Møre og Romsdal tingrett med hovedsete i Ålesund. For å sikre geografisk spredning av rettssteder anbefales det av en avdeling lokaliseres i Kristiansund. Det foreslås en jordskifterett i Møre og Romsdal med hovedrettssted i Ålesund, med en avdeling i Kristiansund samlokalisert med Møre og Romsdal tingrett. Dette ville bidra til å styrke arbeidsmarkedet i regionsenteret Kristiansund med flere statlige kompetansearbeidsplasser.

Departementets forslag innebærer at tingrettene samles i Møre og Romsdal tingrett med sorenskriver ett sted, og at dagens rettssteder i Kristiansund, Molde, Volda og Ålesund opprettholdes. Regjeringen har ikke sagt hvor hovedsetet for Møre og Romsdal skal være, men det er naturlig å anta at regjeringen her vil følge Domstolkommisjonens forslag om Ålesund.

Det er veldig uklart hva regjeringen mener om jordskifterettene i Surnadal, Molde og Ørsta.

Bakgrunn for saken

Regjeringens formål med utredning av ny domstolstruktur var å sikre grunnleggende hensyn knyttet til kvalitet, tilgjengelighet og effektivitet. I tillegg er hensynet til demokrati og uavhengighet sentralt, samt at domstolstrukturen ivaretar eller helst styrker sin tillit i befolkningen.

Med **kvalitet** menes dommernes kvalifikasjoner og domstolenes som kunnskapsintensive organisasjoner. Betydningen av kompetansehevende tiltak i domstolene øker i takt med at sakene for domstolene generelt blir mer krevende. Sikre, tidsmessige og digitalt oppdaterte rettssaler og lokaler er av stor betydning for kvaliteten. Det samme er høy servicegrad overfor brukerne på veiledning og informasjon på ønsket plattform. Likebehandling er sentralt og knyttes til dommernes faglige og personlige kvalifikasjoner og egenskaper, samt enhetlig praksis og relativt ensartede mål for saksbehandlingstid.

Hensynet til **tilgjengelighet** tilsier at domstolene bør ha en viss geografisk nærhet til der folk bor. Nærhet til domstolen og dommere kan gi publikum en følelse av eierskap og dermed økt tillit. Tilgjengelighet kan oppleves ulikt ut fra type sak. Eksempelvis i barnesaker kan store geografiske avstander være særlig negativt. I barnevernssaker må barn som tas med til avhør ha følge fra en støtteperson, helst fra barnevernet. Når barnevernet ikke kan følge må barnehageansatte, lærer eller andre følge barnet. Hvem har da det juridiske ansvaret for barnet og arbeidsgiveransvaret for den ansatte? Statens veileder er her uklar og jo lengre og oftere man reiser langt, jo større driftsproblemer påfører disse lange reisende andre enn domstolene selv. Ved utagerende barn blir det også en større belastning for følgepersonalet.

Nærhet kan også etableres gjennom digitale løsninger. Det er avgjørende med investeringer i teknologisk utstyr og satsing på digital kompetanse hos ansatte. Tilgjengelighet omhandler også språklige og kulturelle barrierer, universell utforming av bygg og sikre og tidsmessige lokaler.

Med **effektivitet** vises til både grunnlovens krav om rettergang innen rimelig tid, tidsbruk og kostnader. Økt effektivitet betyr at domstolene i gjennomsnitt må bruke mindre tid per sak, der det vises til digitalisering, forbedring av arbeidsprosesser og en domstolstruktur som bidrar til jevn og effektiv ressursutnyttelse. Det bør ses på samordning med annen statlig myndighetsutøvelse, spesielt å ta hensyn til politiets og påtalemyndighetenes geografiske struktur. Eksterne endringer i form av ny lovgivning, internasjonalisering og digitalisering av samfunnet har stor innvirkning på domstolenes oppgaver. Dette krever større fleksibilitet i den enkelte domstol og mellom domstolene.

Beskrivelse av dagens situasjon

Nordmøre tingrett har til sammen 13 ansatte. Tingretten har et stort volum saker og er blant domstolene med høyest effektivitet i landet, ref. Riksrevisjonens rapport som viser 0-10% potensial for effektivisering. Gjennomsnittlig behandlingstid for straffesaker og tvistesaker er betydelig under normert tid.

Tingrettens fordeling av dommere og saker i 2019:

- Nordmøre tingrett har 4 dommere (21%) og til sammen 11 ansatte, med 21% av samlede tvistesaker og 33% av straffesakene.
- Romsdal tingrett har 4 dommere (21%) og til sammen 9 ansatte, med 20% av tvistesakene og 20% av straffesakene.
- Sunnmøre tingrett har 8 dommere (42%) og 22 ansatte, med 49% av tvistesakene og 38% av straffesakene.
- Søre-Sunnmøre tingrett har 3 dommerstillinger (16%) og 4 saksbehandlere, med 10% av tvistesakene og 9% av straffesakene.

Nordmøre tingrett rekrutterer godt og ledes av en sorenskriver med bred erfaring. Tingretten har moderne lokaler med lang leiekontrakt som inkluderer 5 rettssaler av ulik størrelse og med god kapasitet. I dagens bygg vurderes det som mulig å utvide med en rettssal dersom det skulle være behov for det. Det er lavt investeringsbehov for å tilpasse for eventuelle endrede behov innenfor eksisterende lokaler.

Nærhet til domstolene har stor betydningen for innbyggerne og næringslivet, og domstolene er helt sentralt for virksomheten til et bredt advokatmiljø bestående av rundt 35 advokater i Kristiansundsregionen.

Nærhet til politiet og politijuristene er viktig for domstolene. Møre og Romsdal politidistrikt vurderer omorganisering hvor en aktuell fremtidig ledelsesstruktur er to geografiske distriktsenheter i Møre og Romsdal, med Ålesund og Kristiansund som administrasjonssted. Konfliktrådet inngår også i «rettsapparatet» og har avdelinger i Kristiansund og Ålesund.

Nordmøre jordskifterett er lokalisert i Surnadal og har 5 ansatte; - en jordskifterettesleder, en jordskiftedommerfullmektig, som deles med Romsdal jordskifterett, to ingeniører og en saksbehandler. Jordskifterettens område omfatter i dag kommunene Surnadal, Sunndal, Tingvoll, Aure, Smøla og Rindal.

Jordskifteretten behandler tvister knyttet til fast eiendom og rettigheter til eiendommer og reparerer ulemper skapt av uklare og uhensiktsmessige eiendomsforhold. Jordskifteretten setter rett i den kommunene eiendommene i saken gjelder ligger og befarings gjennomføres i stort sett alle saker.

Vurderinger

Regionrådet stiller spørsmål til utrednings- og beslutningsprosessen ved at delutredning I om domstolstruktur skal behandles uavhengig av delutredning II om domstolenes oppgavefordeling. Dette henger sammen. Regjeringens forslag om å opprettholde rettsstedene og regulere domstolenes bemanning og oppgaver gjennom forskrifter aktualiserer dette ytterligere. Flere særdomstoler vil redusere saksomfanget for det enkelte rettssted. Regionrådet mener at videre behandling må avventes til hele utredningen som omfatter både oppgaver og struktur er ferdigstilt.

Organisering av domstolstrukturen er en viktig sak både for demokratiet, for rettssikkerheten og samfunnspolitisk. Regionrådet forutsetter at organiseringen av domstolene skjer i henhold retningslinjene for lokalisering av statlige arbeidsplasser og statlig tjenesteproduksjon, og at saken endelig behandles i Stortinget.

- **Departementets forslag gir ikke en bærekraftig domstolstruktur over tid**

Domstolene har over lengre tid fått redusert sine bevilgninger, samtidig som saksomfang og kompleksiteten i sakene øker. En bærekraftig struktur betyr en struktur som er levedyktig over tid. Vi er overbevist om at å samle Møre og Romsdal til en rettskrets over tid vil føre til en styrking av hovedrettsstedet med tilsvarende nedbygging av de øvrige rettsstedene. Regionrådet frykter forvitring av viktige lokale kompetansmiljø.

Forslaget om en forskrift med minimumsbemanning av en dommer vil på ingen skape trygghet for å opprettholde kompetansmiljøene i distriktene. I tillegg til dommere er det også behov for saksbehandlere og øvrige funksjoner for å ha et fungerende rettssted.

Barnesaker utgjør rundt 30% av tvistesakene i en domstol, og i slike saker er nærhet ekstra viktig. Forslagene om å samle barnesaker i færre tingretter eller på færre rettssteder øker også sårbarheten for de øvrige rettsstedene, samtidig som det påfører de involverte stor ekstra belastning ved lengre avstander.

Usikkerheten som ligger i høringsforslaget vil gjøre miljøene enda mer sårbare og bidra til å svekke deres attraktivitet og rekrutteringsevne. Hvis argumentet er at dagens struktur er for sårbar, samtidig som antall rettssteder foreslås opprettholdt, så må domstolene heller styrkes for å være mindre sårbare. Lokal administrasjon, fagledelse og beslutningsmyndighet er sentralt også for å få bredere og mer desentralisert utviklings- og innovasjonsarbeid. Alle utviklingsressurser kan ikke samles i hovedsetet. Ålesund har allerede andre omfattende fylkesdekkende statlige funksjoner.

Det vises blant annet til nærpolitireformen som synes å ha medført at ressurser trekkes ut av lokalt politi og over til hovedsetet hvor lederstillingene er lokalisert. Politireformen førte til at Kristiansund mistet politimesteren og operasjonssentralen på rundt 20 ansatte til Ålesund, samt at ledende personell nå pendler til hovedsetet. Det er god grunn til å tro at det samme vil skje for domstolene.

Bærekraft handler også om rekrutteringsevne over tid. Tingretten i Kristiansund er en viktig del av et større samlet juridisk kompetansmiljø, både i private advokatkontor og etablert juskompetanse i andre statlige kompetansmiljø som Politiet, Skatteetaten og Politiets fellestjenester. Det arbeides også med å få på plass en satellitt av Statens Barnehus i Kristiansund. Konfliktrådet har egen avdeling i Kristiansund, på linje med Ålesund.

Vi mener at kompetanseutviklingstiltak og samarbeid mellom domstoler er en bedre løsning for å sikre fagkompetansen og øke fleksibiliteten i domstolene. I dag samarbeides det på flere områder

blant annet mellom tingrettene i Nordmøre og Romsdal. Dette handler både om å utnytte samlet kompetanse på tvers av domstoler og muligheter for å kunne utnytte rettssalkapasiteten mellom nære domstoler.

Med hensyn på jordskifteretten vurderes samhandling og kompetanseutveksling med ansatte i andre jordskifteretter i Møre og Romsdal, og landet for øvrig, å redusere sårbarheten i et mindre fagmiljø. Digitale løsninger gjør det enkelt å ha kontakt med andre i samme stillingsgruppe selv om den geografiske avstanden er stor.

I forhold til saksmengde og kompetansemiljø må Nordmøre tingrett minimum opprettholde 4 dommerårsverk og Nordmøre jordskifterett må minimum opprettholde dagens bemanning. Nordmøre tingrett og Romsdal tingrett vil ved en samarbeidsløsning kunne innfri kravet til moderat spesialisering og optimal ressursutnyttelse – selv om begge domstoler fortsetter som selvstendige domstoler med egne rettskretser som i dag. Samlet sett vil det til sammen utgjøre 8 dommere som Domstoladministrasjonen tidligere har sett for seg som en fullt ut tilfredsstillende bemanning. Bare denne løsningen garanterer for arbeidsplassene.

- **Nærhet gir mest effektiv ressursbruk**

Regionrådet støtter regjeringens ønske om å legge vekt på en desentralisert domstolstruktur med nærhet for brukerne og sikre kompetansearbeidsplasser i hele fylket.

Jordskifteretten i Surnadal er sentralt plassert og har nærhet til eiendommene som er parter i sakene for sitt område. De drar alltid på befaring, og reisetiden blir da kortere. Dette er mer effektivt og gir behov for mindre ressurser til reising som er kostbart. Ingeniørene knyttet til jordskifteretten arbeider mye av tiden der sakene er. Lange avstander gir lange arbeidsdager og kan være negativt for rekruttering av nye medarbeidere. Om domstolen flyttes eller legges ned er det stor risiko for at ansatte ikke følger med til nytt kontorsted, noe som medfører at ansatte med lang erfaring og høy kompetanse må erstattes.

Nærhet og tilgjengelighet for partene kan være en fordel siden de fleste parter i jordskiftesaker er selvprosederende, og hvor mange søker informasjon og rådgivning fra retten før de krever sak. Jordskifteretten har lokalkunnskap. Saker i jordskifteretten er generelt omfattende saker som vil ha flere avgjørelser i tillegg til markarbeid, og som kan pågå mer enn en sesong før den ferdigstilles.

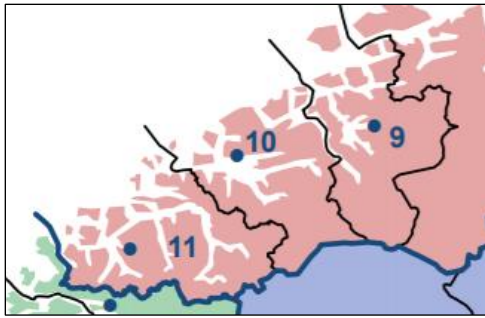
I tillegg er det lavere husleie i distriktene, og mindre domstoler er relativt mindre tidskrevende å administrere.

Jordskifterettene i Møre og Romsdal har de siste årene bistått hverandre i saksavviklingen for å avhjelpe stor saksinngang og mangel på dommerressurser.

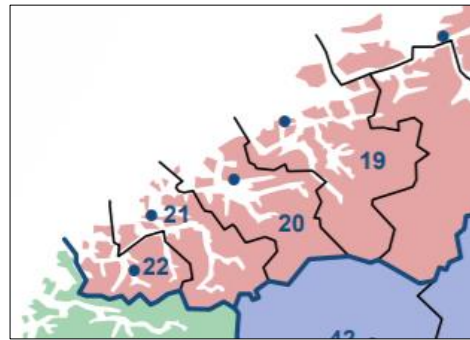
Nordmøre tingrett har i dag veldig god ressursutnyttelse og oppfyller alle krav som stilles til saksbehandlingstid med svært god margin. Dette fremkommer av tall fra Domstoladministrasjonen og fra Riksrevisjonens rapport om ressursutnyttelse.

Vi mener det over tid vil være uheldig å samle fagkompetanse i spesialiserte miljø. At dommere må bruke arbeidstiden på reisevirksomhet i vårt langstrakte fylke fremstår som en lite effektiv ressursutnyttelse av dommerkapasiteten. En slik løsning vil samlet sett være mindre attraktiv og vil svekke rekrutteringsevnen til rettsstedene i Møre og Romsdal.

Jordskifterettens lokalisering

Tingrettenes lokalisering

Samling i spesialiserte fagmiljø vil over tid føre til oppbygging av «fagdomstoler», med konsekvens at de mindre rettsstedene blir enda mer sårbare. Det vil gi lengre reisevei for berørte parter og advokater, med økte personlige kostnader, høyere samfunnskostnader og store negative ringvirkninger blant annet med hensyn på å sikre desentraliserte advokatmiljø. Endrede regler gjør at reisekostnader i stor grad belastes partene.

Vi er også bekymret for at organisering i en domstol i Møre og Romsdal med flere rettssted vil medføre interne kamper om ressurser. Med et hovedrettssted vil det bli stor geografisk avstand mellom administrativ ledelse og oppfølging av dommere ved rettsstedene fra Surnadal i nord til Ørsta og Volda i sør.

Regionrådet mener at konsekvensene av høringsforslaget vil bli det motsatte av målene for omstruktureringen. Regionrådet mener at den beste løsningen for å sikre effektiv ressursutnyttelse over tid er å bevare domstolkompetanse i hele Møre og Romsdal gjennom å opprettholde dagens tingretter og jordskifteretter.

- **Økonomiske konsekvenser av forslagene**

Kostnadsbesparelsene ved Domstolkommisjonens forslag i del VI er beregnet til mellom kr 1.700 mill. og kr 2.125 mill. over 15 år, tilsvarende kr 113 – 142 mill. pr år. Det er beregnet samlet økte transportkostnader på rundt kr 200 mill.

I høringsbrevet har departementet ikke uttalt seg om de økonomiske virkningene av sitt alternative forslag, men departementet har i noen andre anledninger uttalt at innsparingen er beregnet til å være i størrelsesorden 160 millioner kroner i en 15-års periode, tilsvarende kr 10,7 mill. pr år ved reduserte bemanningskostnader som følge av større fleksibilitet og bedre ressursutnyttelse. Samtidig vil det være kostnader til å opprettholde, vedlikeholde og digitalisere alle dagens rettssteder.

I Domstolkommisjonens mandat forutsettes det at forslag til endringer i domstolstruktur skal ta utgangspunkt i en full samfunnsøkonomisk analyse, herunder analyse av lønnsomhet (netto nåverdi) og ikke prissatte virkninger av dagens domstolstruktur og skisserte alternativer til ny struktur. Det skal komme tydelig frem virkningen for enkeltpersoner/grupper, næringslivet og ulike offentlige instanser (NOU 2019:17 s.17).

I følge media tror Dommerforeningen at forslaget fra departementet blir en kostbar reform. For å få dette til å fungere forutsetter de at myndighetene er villige til å ta de nødvendige kostnadene.

- **Behov for flere statlige arbeidsplasser i Kristiansund og på Nordmøre**

Regionrådet forutsetter at organisering av domstolene skjer i tråd med oppdaterte retningslinjer fra regjeringen november 2019 om at den statlige fordelingspolitikken blant annet skal medvirke til:

- ei fordeling av statlege arbeidsplassar som bidreg til å utvikle robuste arbeidsmarknader i alle delar av landet
- å reduere dei samla negative verknadene som bortfall av statlege arbeidsplassar har for kommunar og arbeidsmarknadsregionar

Kristiansund spesielt er i en utfordrende posisjon med hensyn på arbeidsmarkedet, både sett i forhold til utviklingen de siste årene, og ikke minst med hensyn på nedleggelse av akuttstusykehuset og mulige konsekvenser av nedgangen i petroleumsvirksomheten de kommende årene (Norsk Olje og Gass, Menon Economics).

Regionsenteret Kristiansund er avhengig av at det utvikles et større privat og offentlig arbeidsmarked for at byen kan ivareta sin rolle som regionsenter. Arbeidsplassdekningen er kun på 98,6%, dvs. byen har ikke tilstrekkelig med arbeidsplasser til sin egen yrkesaktive befolkning. I perioden 2015 til 2019 har Kristiansund hatt en nedgang på 523 arbeidsplasser (-4%), hovedsakelig i næringslivet.

Kristiansund har få statlige arbeidsplasser (1.207), både absolutt og relativt sett i forhold til Molde (2.850) og Ålesund (4.114). I 2014 ble det bestemt at nytt felles akuttstusykehus for Nordmøre og Romsdal skal lokaliseres i Molde, og i 2015 mistet Kristiansund både politimesteren, den operative sokkelberedskapen og fylkets største operasjonssentral ved at politimesteren for Møre og Romsdal ble lokalisert i Ålesund.

Fordelingen av statlige arbeidsplasser på Nordmøre;

Region	2019	Andel 2019
Nordmøre	1 516	14 %
Romsdal	3 197	30 %
Sunnmøre	5 799	55 %
	10 512	100 %

Positiv utvikling i Kristiansund er knyttet til lokalisering av PFT og Skatteetaten på til sammen 70 nye arbeidsplasser.

Nordmøre	2019	2015	Endring
Kristiansund	1 207	1 143	64
Averøy	28	28	-
Gjemnes	28	27	1
Tingvoll	31	57	- 26
Sunnadal	59	54	5
Surnadal	70	71	- 1
Smøla	19	21	- 2
Aure	74	81	- 7
	1 516	1 482	34

Fylkestinget i Møre og Romsdal har enstemmig vedtatt følgende sentrale føringer for fylkeskommunens prosjekt «Statlige arbeidsplasser til Møre og Romsdal»:

- B. *Alle dei fire regionane i fylket treng tilførsel av statlege arbeidsplassar for å kome på «landsnivå», men behovet er aller størst i Kristiansundregionen og Eiksundregionen*
- C. *Alle relevante partar må delta i eit «skippertak» for å kompensere Kristiansundregionen for tapet av fleire hundre statlege arbeidsplassar som følgje av nedlegging av sjukehuset i Kristiansund våren 2022*

Nye statlige arbeidsplasser til Møre og Romsdal i 2019 har ytterligere forsterket denne skjevheten. Da det ble kjent at nasjonalt Eldreombud blir lokalisert til Ålesund uttalte da kommunal- og

moderniseringsminister Monica Mæland:

«– Alle virksomhetene har tenkt fornuftig hver for seg, men samlet blir det veldig uheldig. For statens del er det ikke gunstig at alle arbeidsplasser samles ett sted i regionen. Vi skal sørge for å spre dem, uttaler Mæland til Tidens Krav»

Nedgang i arbeidsplasser gir også nedgang i innbyggertall. Kristiansund har mistet 346 innbyggere siden 2015, og Nordmøre samlet sett har hatt en nedgang på 620 innbyggere. I samme periode har Molde/Romsdal og Ålesund/Sunnmøre hatt befolkningsvekst.

Menon Economics har beregnet en risikoindikator for oppsigelser i de analyserte næringene sjømat, prosessindustri, reiseliv og maritim/offshore leverandørindustri. Kristiansund er rangert som den 4. mest sårbare kommunen i Møre og Romsdal med hensyn på samlede oppsigelser som andel av total sysselsetting i privat næringsliv. Oppsigelsene vil i hovedsak komme i maritim-/offshorebasert leverandørindustri, og i reiselivsnæringen. Behovet for kompetansearbeidsplasser utenom oljenæringen, maritime næringer og reiseliv er derfor stort og økende.

Regionrådet har klare forventninger om at det staten følger opp tidligere uttalelser og benytter muligheten for å styrke statlige kompetansemiljø i Kristiansund og på Nordmøre.

Vi ber om at våre høringsuttalelse blir hensyntatt i det videre arbeidet.

Med vennlig hilsen

Kjell Neergaard
Leder
(sign.)

Ingrid O. Rangønes
Nestleder
(sign.)